

SPOROČILO ZA MEDIJE

PROJEKT SOPA NA TERENU NAGOVORIL 50 TISOČ LJUDI NA TEMO ALKOHOLA

Ljubljana, 10. februar 2021 – V 4 letih projekta smo na terenu preko izvajanja pilota v zdravstvenih domovih in centrih za socialno delo ter s pomočjo nevladnih organizacij in uradov zavoda za zaposlovanje v Sloveniji neposredno nagovorili skoraj 50 000 ljudi, če upoštevamo tudi medijske kampanje, pa se ta številka še poveča. Preko 300 strokovnjakov iz zdravstvenega in socialnega sektorja je v okviru svojega dela v ambulantah in uradih za socialno delo nagovorilo preko 32. 000 odraslih prebivalcev Slovenije. Od tega je več kot 22. 000 oseb privolilo v sodelovanje, preko 4.000 teh je bilo obravnavanih zaradi čezmernega pitja alkohola, ki ga želimo na SOPA zmanjšati ali povsem zaježiti. “Pri 943 osebah je bila obravnava uspešna, kar predstavlja 175 % končnega cilja pilota pristopa. To pomeni, da so ti ljudje spremenili svoje pivske vzorce in zmanjšali pitje alkohola, ali pa z njim prenehali,” je v predstavitvi končnih rezultatov povedala vodja projekta SOPA na NIJZ mag. Tadeja Hočevar.

Na zaključnem spletnem srečanju izvajalcev pristopa SOPA se je zbralo preko 350 strokovnjakov iz zdravstvenega, socialnega, nevladnega sektorja in Zavoda RS za zaposlovanje, skupaj s predstavniki občin in policije, ki prihajajo iz 18 različnih lokalnih okolij po Sloveniji. Predstavili smo jim končne rezultate na terenu tako na nacionalni kot regijski ravni, ki smo jih dosegli s skupnimi prizadevanji in sodelovanjem. Med drugim smo tekom projekta v 4 letih izvedli preko 160 posvetovalnih srečanj za strokovnjake o zamejevanju alkoholne problematike, ob 300 usposobljenih strokovnjakih s primarne zdravstvene ravni in centrov za socialno delo smo za izvajanje svetovanja za opuščanje čezmernega pitja alkohola usposobili tudi 138 zdravstvenih delavcev s področij drugih specialnosti: kardiologija, ginekologija, gastroenterologija, onkologija in otorinolaringologija ter urgentna, transfuzijska in dentalna medicina.

S pomočjo nevladnih organizacij in ZRSZ smo razdelili preko 22 000 gradiv SOPA ter na približno 300 dogodkih predstavili naše aktivnosti. Skupno smo na dogodkih nagovorili skoraj 14 000 ljudi. Do sedaj smo izvedli 10 kampanj za ozaveščanje o alkoholni problematiki, ena še sledi, dve leti zapored pa smo s serijo dogodkov obeležili Dan brez alkohola v 9 regijah po Sloveniji, slednjega bomo obeležili tudi v letošnjem letu. Oblikovali smo tudi 17 samostojnih gradiv ter slednja prevedli v jezikovne različice (angleščina, madžarščina, italijanščina). V 2020 smo objavili Priporočila za odgovorno poročanje o alkoholu v medijih, ki so nastala skupaj z novinarji in uredniki ter podporo Društva novinarjev Slovenije, izdali pa smo tudi priročnik za krepitev veščin v medosebnih odnosih za delavnice, ki so na voljo v zdravstvenih domovih v 18 lokalnih okoljih po Sloveniji in vzbujajo veliko zanimanja.

Po izteku projekta je v načrtu uvedba na sistemski, državni ravni. Poleg Evropskega socialnega sklada (80%) je sofinancer projekta (20%) tudi Ministrstvo za zdravje, s katerim ves čas aktivno sodelujemo, in katerega predstavnica **državna sekretarka mag. Marija Magajne** je izrazila zavedanje, da je treba alkoholno politiko gledati celovito in pohvalila delo celotne ekipe na projektu: »S svojimi rezultati ste dokazali, da smo v zdravstvu in sociali lahko najbolj učinkoviti, če skupaj zagotovimo pravočasno prepoznavanje tveganega in škodljivega pitja alkohola tam, kjer ljudje živijo in delajo.« Dejala je, da si na ministrstvu prizadevajo, da bojo lahko s tem načinom dela nadaljevali in zagotovili vse pogoje za nadaljevanje SOPA pristopa tudi na sistemski ravni, saj je to dolgoročno izjemnega pomena, tudi za zdravje celotne družbe. Izpostavila je pomen podpore Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter nadaljnjega dobrega sodelovanja z Ministrstvom za delo, družino in enake možnosti.

Predstavnica slednjega **v.d. generalnega direktorja Direktorata za socialne zadeve mag. Valentina Vehovar** je nadaljevanju opozorila, da je epidemija poslabšala socialne in gospodarske razmere, s čimer se je povečalo tudi tveganje za čezmerno pitje alkohola, saj se več ljudi znajde v neznanih situacijah, ki povzročajo stres, s tem pa se je tudi povečala potreba po pomoči. Poudarila je pomen sodelovanje različnih strok, na katerem temelji tudi projekt SOPA, ki preko integriranega pristopa obravnava posameznika ter pri tem povezuje različne službe. »SOPA je omogočila, da so v centrih za socialno delo ponovno uvedena specialna znanja s področja naslavljanja tveganega in škodljivega pitja alkohola. Do sedaj se je v okviru projekta usposobilo že 54 strokovnih delavcev, te vsebine pa bo treba prenesti tudi na ostale strokovne delavce.«

Pomemben sogovornik glede nadaljevanja projekta na državni ravni pa je tudi **Zdravstvena zavarovalnica Slovenije**, katere **generalni direktor Marjan Sušelj** je izpostavil nekaj števil, med drugim, da je v lanskem letu najdražja bolnišnična obravnava zaradi alkohola stala 181 tisoč evrov, psihiatrična obravnava pa 135 tisoč evrov. Poudaril je, da je strategija obvladovanja teh tveganj na področju alkohola izjemnega pomena, saj se težave zaradi alkohola v Slovenije uvrščajo med največje 3 probleme javnega zdravja: »Zato je treba ta prizadevanja podpreti z vsemi viri, saj gre za naložbo v boljše zdravje, hkrati tudi v širšem socialnem in ekonomskem smislu.« V pogledu naprej je dejal, da je treba korake v zdravstveni, socialni ter širši prostor izvesti postopno ter uravnoteženo in na podlagi realnih ocen finančne in kadrovske zmogljivosti. Poudaril je tudi pomen ustreznih informacijskih pogojev za sprotno spremljanje učinkov, kar bo dalo jasno podlago za ažurno ovrednotenje in optimiziranje.

Zbrane je nagovoril tudi **direktor NIJZ Milan Krek**, ki je poudaril pomen medsektorskega povezovanja, ki se je v projektu SOPA izkazalo kot edini pravi način celovitega nagovarjanja alkoholne problematike v Sloveniji, kjer že skoraj vsak drugi Slovenec pije čezmerno, in kjer prevladuje mokra kultura. Izpostavil je nujnost nadaljevanja projekta na državni ravni, saj nas čakajo pomembni in ključni koraki na področju alkoholne politike, ki bo po koncu zdravstvene krize epidemije nujna, saj bodo na dan prišle vse socialne in ekonomske stiske, s tem pa tudi bolj tvegana vedenja: "Državljanom moramo takrat ponuditi vso možno podporo in naša znanja, na kar se moramo pripraviti že danes."

V drugem delu je bila vsebina namenjena alkoholu pri starejših, predavala je dr. Ivanka Huber z NIJZ, izredni prof. dr. Jože Ramovš, predstojnik Inštituta Antona Trstenjaka in dr. Olivera Stanojevič z NIJZ. Tej temi smo na srečanju namenili posebno pozornost, saj so starejši starostna skupina, ki se v Sloveniji veča, zato je osredotočenost nanje zelo aktualna. Poseben izziv in tveganje za začetek ali poglobitev težav z alkoholom lahko predstavlja upokožitev in občutki osamljenosti ob morebitnem zmanjšanem socialnem življenju. Zato je treba preprečevanju in reševanju z alkoholom povezanih težav pri skrbi za starejše namenjati posebno pozornost .

Vsebinski povezovalec srečanje je bil **predstojnik Centra za upravljanja programov preventive in krepitev zdravja na NIJZ Rade Pribaković Brinovec**.

Nekaj statistik za Slovenijo:

- Skoraj polovica odraslih Slovencev pije čezmerno.
- Slovenija se po obsegu posledic čezmernega pitja nahaja v svetovnem vrhu. Ocena zdravstvenih in ostalih stroškov, povezanih s pitjem alkohola, znaša 228 mio € letno. Trošarine od alkohola znašajo cca. 103 mio € na leto.
- V povprečju naj bi vsak prebivalec Slovenije starejši od 15 let v 2019 spil 11,05 L čistega alkohola, kar pomeni: 91 L piva in 48 L vina in 3 L žgane pijače.

- Vsak dan v Sloveniji izključno zaradi razlogov povezanih z alkoholom umreta najmanj 2 osebi. Če prištejemo še prometne nezgode, vsako leto v povprečju umre 927 oseb
- Vsak dan je v SLO zaradi vzrokov, povezanih izključno z alkoholom, v povprečju 10 novih hospitalizacij.

Ključna javnozdravstvena sporočila na podlagi znanstvenih spoznanj so:

- Čim manj ali nič alkohola.
- Ni varne meje pitje alkohola.
- Vsako pitje alkohola je tvegano.
- Izberi zdravo alternativo.

Več informacij najdete na spletni strani projekta SOPA www.sopa.si in spletni strani NIJZ www.nijz.si

Dodatne informacije:

Služba za komuniciranje

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Trubarjeva 2, SI-1000 Ljubljana

Telefon: 01 2441 494

pr@nijz.si

www.nijz.si

[Podatkovni portal NIJZ](#)

